

PROBLEMATIKA TOZD PREDILNICA

Poročilo o problematiki TOZD Predilnica do meseca aprila 1981 je bilo že podano v našem časopisu »Tekstilec«, zato sedaj podajamo problematiko TOZD Predilnica za obdobje od maja do decembra 1981, prikazano v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta.

OSNOVNI MATERIAL

Stanje z osnovno surovino (predvsem bombaž) je bilo v tem obdobju zadovoljivo. Manj zadovoljivo pa je bilo stanje umetnih vlaken. Stanično vlakno, katerega smo prejeli iz Banja Luke je bilo zelo neena-

komerno v štaplu in smo ga reklamirali, ker nam je povzročalo težave v proizvodnji, odnosno smo dobili manj kakovostno prejo. Zaradi pomanjkanja modalnih vlaken se je izdelala Vipra mešanica, namesto nje smo začeli predelovati tudi Vimo mešanico, katera nam v tehnološkem procesu ni povzročala težav. Nekoliko problematična je bila tudi dobava modalnih vlaken — Prima. Uspelo pa nam je pravočasno dobiti vlakno Tufcel, ki je začasno nadomestilo vlakno Prima.

Dobave ruskega bombaža — po kakovosti so bile sledeče:

	1981	1980
I. klasa	229.070 kg	376.510 kg
II. klasa	567.309 kg	616.929 kg
III. klasa	107.596 kg	— kg
IV. klasa	— kg	— kg
V. klasa	4.707 kg	47.500 kg
VI. klasa	15.633 kg	— kg

PROIZVODNJA

V času od maja do decembra 1981 smo planske obveznosti izvrševali nad planirano količino.

Tudi letna kumulativa je v baznih kg 107,21 % (v letu 1980 103,72 %), v efektivnih kg pa 107,35 % (v letu 1980 97,69 %). Tudi v sukalnici smo letni plan izvršili s 119,18 % pri povpr. Nm 10/1. V obdobju, katerega obravnava ta problematika,

pa smo izvrševali planske obveznosti pri povprečni Nm 10/1 s 125,54 %.

Prekoračevanje plana je bilo možno le z nadurnim delom. Poleg izvršenih obveznosti je TOZD Predilnica v celoti izpolnila tudi izvozne obveznosti.

V tabeli je podan prikaz proizvodnje od maja do decembra 1981 v primerjavi z enakim obdobjem leta 1980.

Plan	1980	1981	Indeks
Plan efekt. kg	1.682.300	1.541.500	91,63
Izvršeni efekt. kg	1.625.620	1.685.250,30	103,67
% izvršenja (maj — dec.)	96,63%	109,33%	
% izvršenja (letno)	97,69%	107,35%	
Plan pri Nm 34 Tex 30	1.541.000	1.523.100	98,84
Izvršeni bazni kg	1.597.631,76	1.664.976,14	104,22
% izvršenja (maj — dec.)	103,68%	109,31%	
% izvršenja (letno)	103,72%	107,21%	

Izkoriščanje in zastoji montiranih vreten	14,724	14,724
vseh obr. spos. vrh (pog.)	47,331.376	47,741.824
efektivnih vrh	36,033.687	34,428.317
zastojne vrh	11,297.689	13,313.507
% izkoriščanja	76,13	72,11
% zastojev	23,87	27,89

Produktivnost in storilnost

	1980	1981
produkcija efekt. kg	1.625.620	1.685.250,30
produkcija pri Ø Nm 34	1.597.631,76	1.664.976,14
bazni gr pred. mesto	54,16	58,51
bazni gr vrh	16,25	15,96
bazni gr del. uro	6,69	6,83
HOK ure	14,95	14,69
delovne ure	238.834	243.700
Delovna sila		
Ø po spisku	213	222
Ø na delu	173	175
% izostankov	40	47
Od tega:		
porodnic	6	11
bolezni	8	11
letni dopust	26	25

DELOVNA SILA

Problematika z delovno silo številčno ni tako problematična, kot je velika fluktuacija delavcev. Za obdobje maj — dec. 1981 ugotavljamo, da je bil odstotek fluktuacije na število zaposlenih v TOZD Predilnica 12,61 %.

Posledica visoke fluktuacije je povečano število zastojnih ur, med drugim pa tudi slabša kakovost dela, kar se je predvsem odražalo na ključnih delovnih mestih.

Za nestalnost delavcev je poleg drugega vzrok tudi nizek OD, z ozirom na težke pogoje dela.

Število zastojnih ur pa bi bilo mogoče v veliki meri zmanjšati, če bi delo opravljali stalni delavci z daljšimi delovnimi izkušnjami. Odsotnost delavcev v primerjavi s preteklim letom kaže, da so se izostanki povečali predvsem zaradi porodniških dopustov.

STROJNI PARK

V mesecu septembru 1981 smo izvršili montažo 2 kom krilnih strojev po 96 vreten. Oba stroja sta firme Krušik. Demontirali pa smo 2 kom krilnih strojev firme Platt po 126 vreten (stroja sta bila iz leta 1935).

V tem času se je izvršila tudi odprodaja Mettler previjalnno-dvojilnega stroja in sicer delovni organizaciji Strumičanka Strumica. Stroj je že nekaj časa stal izven obratovanja; bil je tudi v zelo slabem stanju, ker ga nismo uporabljali in bi

bil tako tekom časa za prodajo neprimeren.

Previjanje preje za našo sukalnico smo rešili v kombinaciji s TOZD Tkalnica.

Začasno smo izločili tudi dva sukalna stroja firme Hamel tako, da previjanje preje v naši previjalnici v kombinaciji s TOZD Tkalnica popolnoma odgovarja planskim obveznostim naše sukalnice.

Tudi v tem obdobju smo se srečevali s problemom ozkega grla proizvodnje predpreje na flyerjih in preje na prstančnih strojih. Otežkočena proizvodnja je posledica popolne izrabljenosti in zastarelosti nekaterih flyerjev in prstančnih strojev.

Pri vzdrževanju strojev v tem obdobju so bile določene težave predvsem zaradi restrikcije uvoza rezervnih delov. Tudi na področju preventivnega vzdrževanja strojev je bilo pre malo storjenega, kar nam potrjuje tudi zvišanje zastojnih ur, upoštevajoč izrabljenost delovnih sredstev ter povečanje kapacitet pri obstoječi organizaciji službe vzdrževanja. V tem obdobju smo se občasno srečevali tudi z nezadovoljivimi klimatskimi pogoji v prostorih predpredilnice in predilnice. Vzrok temu je tudi popolnoma dotrajana streha nad omenjenimi prostori, kar brez dvoma otežkoča delo v proizvodnji (kondenz, puščanje strehe, vlažnost prostorov itd.).

Vodja TOZD Predilnica
Cakić Zoran, dipl. ing.

O POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU

Konferenca osnovnih organizacij sindikata v BPT ter združene posebne delegacije za skupščine zdravstvene, stanovanske skupnosti, skupnosti za zaposlovanje, socialno skrbstvo in socialno varstvo ter za skupnost invalidsko pokojninskega zavarovanja (SPIZ) so nedavno pripravile izredno zanimivo javno razpravo o osnutku novega zveznega Zakona o temeljnih pravicah iz pokojninsko invalidskega zavarovanja. Udeležencem javne razprave, ki je bila v naši delovni organizaciji, je novosti osnutka zakona obrazložil tov. Jože Mokorel, predsednik skupščine enote SPIZ v Trzinu.

Dejstvo je, da so priprave na novi zvezni zakon o temeljnih pravicah iz invalidsko pokojninskega zavarovanja tekale kar 7 let, hkrati pa je čas za javno razpravo o zakonu precej kratak. Ne glede na to pa se velja zadržati pri bistvenih novostih novega zakona:

a. možnosti in pogoji za predčasno upokojevanje se spremenijo tako, da delavec pridobi pravico do upokojitve že s 15 leti delovne dobe, ne glede na gostoto delovne dobe. V tem primeru predčasno upokojevanje pripada minimalna pokojnina od osnove za pokojnino, ki znaša 40 odstotkov za ženske ter 35 odstotkov za moške, od osnove.

b. novi zakon ponuja možnost, da se upošteva delovna doba za tiste zavarovance, ki delajo v rednem delovnem razmerju manj kot 4 ure dnevno in odvajajo prispevke za pokojninsko zavarovanje,

c. trenutno se v osnovo za ugotovitev pokojnine upošteva zaporedje zadnjih 10 let pred upokojitvijo — novi zakon ponuja zavarovancu, da se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva najugodnejše zaporedje katerikoli 10 let delovne dobe zavarovanca — za borce NOB pa se upošteva najugodnejših 5 let zavarovalne dobe,

č. zavarovanci imajo, glede na osnutek novega zakona, možnost uveljavljati pravice iz invalidsko pokojninskega zavarovanja pri SPIZ, katero sami izberejo — sredstva za pokojnino pa se razdelijo po skupnostih, kjer je zavarovanec združeval delo in plačeval prispevke,

d. osnutek zakona predvideva izplačevanje pokojnin »za nazaj«, kar bi veljalo za vse

nove upokojevanje — sedanjim upokojevcem pa bi, kot sedaj, bile pokojnine izplačevane »za naprej«.

e. zakon naj bi prevedoma začel veljati s 1. 1. 1983.

Po tej uvodni razlagi v sklopu javne razprave v naši DO je stekla bogata javna razprava. Spomniti se namreč velja, da smo o tej problematiki na pobudo sindikata in združenih posebnih delegacij v naši DO že vsebinsko razpravljali, da je bila organizirana tudi posebna problemska konferenca o invalidnosti. Prav na podlagi teh razprav smo v naši delovni organizaciji lahko izoblikovali kopico tehničnih pripomb na osnutek novega zveznega Zakona o pravicah iz pokojninsko invalidskega zavarovanja — med propombami, izoblikovanimi v BPT, velja izpostaviti:

— menimo, da bi se morali v osnovo za odmero pokojnine upoštevati vsi prejemki, za katere odvajamo prispevke (trenutno se vsi prejemki ne upoštevajo — npr. nadurno delo),

— ocenjujemo, da bi novi zakon v prehodnih določbah moral urediti priznanje delovne dobe tistim delavcem, ki so se zaposlili pred 15 letom starosti — tudi v naši delovni organizaciji so se takoj po osvoboditvi zaposlili lahko že s 14 letom starosti, dejstvo pa je, da jim pri izračunu pokojninske dobe (pa tudi pravic iz delovne dobe) čas pred dopolnjenim 15 letom ni priznan, četudi so tedaj odvajali vse prispevke za pokojninsko zavarovanje,

— novi zakon bi moral poenotiti kriterije za dolžino pokojninske dobe (osnutek zakona je v tem poglavju zelo neobvezujoč, saj prepušča republiškim zakonom možnost opredelitve krajše pokojninske dobe),

— v javni razpravi v BPT je bilo ponovno izpostavljeno delo delavcev v tekstilni industriji nasploh — že v letu 1980 je sindikat v BPT sprožil vprašanje beneficiranega staža za delavce na delih in nalogah, kjer je velika pogostnost poklicnih obolenj,

— predlagamo, da se vajencem iz povojnega obdobja, ki so dopoldan delali, popoldan pa obiskovali pouk ter imeli le 14 dni dopusta, učna doba vsaj polovično vštevja v zavarovalno dobo,

— podpiramo predlog, da se služenje vojaškega roka nad 15 mesecev upošteva v pokojninsko dobo,

— podpiramo predčasno upokojevanje, kot jo osnutek zakona predvideva — vendar pa nismo za izenačitev pokojninske osnove s tistimi, ki delajo polno pokojninsko dobo,

— zavzemamo se za sprejetje zakona o vrednotenju minulega dela, s katerim bi lažje reševali invalidsko problematiko, predčasno upokojevanje, itd.,

— vprašujemo, ali se delavcem prizna polni staž za

pokojninsko dobo, če zaradi opravičenih razlogov (nega bolnika itd.) dela v skladu s sporazumom in sklepom samoupravnega organa le 4 ali 5 ur dnevno.

Ob teh vsebinskih pripombah pa velja iz javne razprave v BPT izpostaviti še en zaključek: še bolj poglobljeno in široko pa se bom vključil v obravnavo osnutka republiškega zakona s tega področja.

— mv

NAŠ RAZGOVOR

Iz tedna v teden odhajajo v zasluženi pokoj naši sodelavci, ki so dolga leta delovne dobe dan za dnem opravljali svoje delovne obveznosti, čeprav včasih niti najmanj ni bilo lahko. Doslej smo objavljali skupinske fotografije upokojenih sodelavcev ob priliki razgovora pri direktorju DO, v bodoče pa bomo o tistih, ki so večino svoje delovne dobe ustvarili v BPT napisali kaj več, se z njimi pogovorili ter jih na kratko predstavili, čeprav smo se z njimi vsakodnevno srečevali. V tej številki sicer še objavljamo skupinsko sliko upokojenih sodelavcev, vendar smo enega od njih že zaprosili za razgovor. Naš sogovornik je bil Andrej Zupan upokojeni mojster oddelka mikalnikov v TOZD Predilnica.

Prvo vprašanje, ki smo ga zastavili je bilo o tem, koliko časa je bil v naši delovni organizaciji in kaj je delal?

»Zaposlil sem se 30. marca 1946 v tedanjem obratu predilnice kot mazalec mikalnikov. Takrat je bilo v oddelku 116 klasičnih mikalnikov s produkcijo 7 kg/h. Vsi mikalniki so imeli drsne ležaje, zato je bilo dela z mazanjem kar precej več kot sedaj pa tudi nesnage ni manjkalo.

Podjetje je bilo takrat pod upravo Direkcije iz Beograda, od katere smo dobivali kontingente bombaža iz katerega smo spredli točno določeno količino preje določenih števk, stkali tkanino ter jo oplemenitili. Kar ne morem se znebiti občutka, da je bilo v tistem času najlepše delati v podjetju. Z besedami je težko opisati s kakšnim elanom, veseljem in zadovoljstvom smo takrat delali, to si lahko predstavljajo le tisti, ki so bili v tem času v podjetju. Delali smo šest dni tedensko v vseh treh izmenah,

poleg tega pa še eno izmeno v nedeljo dopoldne. Ob vsakem delovnem uspehu smo bili srečni in zadovoljni, za dosežene rezultate smo prejeli priznanja udarnikov, za nedeljsko delo pa včasih tudi nagrado v obliki nekaj metrov blaga. Res je bilo lepo. Živel smo v miru, v novi svobodni domovini, v času njene obnove in izgradnje. Čeprav ni bilo takih pogojev dela kot sedaj, smo delo dobro in z veseljem opravljali. Poglejte samo en primer: omel in metel takrat ni bilo pa je bilo vseeno v obratu tako kot mora biti. Namesto teh dveh pripomočkov sem po nalogu mojstra prinesel med delom iz gozda v Bistrici veje dreves s katerimi smo ometali. Dobro se spominjam tudi velikega veselja in zadovoljstva, če smo ob koncu leta šli iz tovarne nekaj ur prej z zavestjo, da smo letni plan dosegli. Posebno doživetje v tistem času so bile tudi proslave delavskega praznika 1. maja. Zbrali smo se pred tovarno teh vsi

skupaj s pesmijo ob spremljavi harmonike odšli na prireditveni prostor (Cimper, Ročevnica itd.). Tam je bilo vedno zelo živahno, peli smo in plesali; sindikat pa je pripravil tudi vse potrebno, da ni manjkalo hrane in pijače.»

Vse kar ste povedali zadeva prijetno plat dela in življenja v kolektivu. Nam lahko poveste še kaj takega kar ni bilo dobro?

»V 35 letih in pol v istem delovnem okolju človek doživi marsikaj. Tudi na delovnem mestu te vrže kaj iz tira. Tako ne morem pozabiti primera, ki me je močno prizadel. Pri montaži novih mikalnikov Platt 600 je bil izpad proizvodnje zelo velik, saj smo stare mikalnice Ashworth vse odstranili, zato je takratni obratovodja tov. Zibler zahteval naj vsak novo montirani stroj takoj prične obratovati. No, ko je bil montiran prvi stroj (današnji št. 16) ga je bilo treba pognati. Pri montaži sta sodelovala tudi dva monterja iz Anglije, zato

smo pričakovali, da bosta stroj pognala. Na poziv tov. Ziblerja sta oba pokazala na mene, češ, naj ga on požene. S pomočjo fantov, ki so sodelovali pri montaži sem to rad in s ponosom naredil. Ko je stroj stekel in smo »ujeli« pravo številko pramena, sta monterja, ki sta nas le opazovala, odvrгла ključce ter odšla po pokojnega inž. Halužana ter ga pripeljala z namenom, da pokažeta našo samovoljo, češ kdo jim je dovolil pognati stroj. Tov. Zibler se je umaknil, celotne kritike pa sem bil deležen sam. Čeprav sem zadevo v celoti pojasnil, to ni nič pomagalo. Ob koncu montaže sta se mi monterja sicer opravičevala, vendar človeka tak odnos in način boli in ga prizadene.«

Lahko poveste še kaj takega kar po vašem mnenju ni bilo v redu v času vaše zaposlitve v BPT?

»Pri delu oz. dogajanju v obratu me je motilo to, da so se preveč hitro menjavali obra-

tovodje. To je bilo med drugim slabo tudi pri investicijah, saj je npr. en obratovodja naročil investicijo po svoji zamisli, v življenje pa jo je spravil njegov naslednik, ki lahko ni imel takega mišljenja kot oni prej in težav potem ni manjkalo.

Tudi požari, ki so bili v zadnjem času v čistilnici me motijo. Materialna škoda, izpad proizvodnje in kup nevšečnosti povzročenih s temi požari zahtevajo premislek in ukrepanje. Osebnostno menim, da verjetno postavitev strojev ni najbolj posrečena, saj bi RM čistilca Rieter najbrž morala stati za zračnim čistilcem, ker ta onemogoča prehod eventuelnih kovinskih delcev, ki največkrat povzročijo požar.«

Kakšna je bila vaša aktivnost na področju samoupravljanja?

»Bil sem izvoljen v prvi delavski svet, v raznih samoupravnih organih na nivoju temeljne in delovne organizacije pa sem delal ves čas do upokojitve. V

samoupravljanju (od začetkov do danes) je bil narejen velik korak, kvaliteta samoupravljanja je čedalje boljša, v odločanje pa so vključeni vsi zaposleni.

Tako se je z modernizacijo tehnologije razvijalo tudi samoupravljanje in danes lahko trdimo, da je vsak delavec posredno ali neposredno tudi samoupravljalcec.«

Ves čas delovne dobe ste bili v BPT. Kaj vas je pravzaprav vodilo k temu, da ste ostali zvesti eni delovni organizaciji ves ta čas?

»Res je, da včasih ni bilo lahko, bila so obdobja, ko BPT ni bila uspešna v poslovanju kar se je odražalo tudi na osebnih dohodkih. Vendar je vsaki krizi sledilo izboljšanje in to upanje na boljše nas je često zadrževalo, da nismo iskali zaposlitve drugje. Osebnostno pa sem imel vedno pred očmi besede pesnika Prešerna, ki so se mi vtisnile v spomin še iz meščanske šole: »Goste službe — redke suknje.«

IZ INTERNIH INFORMACIJ RS ZSS

Referat Vinka Hafnerja, predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, na IV. srečanju »Obveščanje v združenem delu« — Portorož '81.

Aktualne naloge sindikatov

Ta zbor, četrti po vrsti, je tudi po oceni republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije koristen prispevek k napredku obveščanja v združenem delu, pa tudi k povezovanju organizatorjev obveščanja, urednikov in novinarjev, k medsebojnemu spoznavanju prakse, ljudi in težav, ki jih imajo pri svojem poklicnem delu. Zato je še tembolj pomembno, da ga dobro izkoristimo in z dobrim delom upravičimo to, da se je tako veliko odgovornih delavcev za obveščanje zbralo na tem srečanju.

V Zvezi sindikatov Slovenije se zelo dobro zavedamo pomembnosti glasil združenega dela pri obveščanju delavcev, pri oblikovanju njihovega družbenega in ekonomskega položaja kot samoupravljalcev, za njihovo obveščanje, pa tudi pri reševanju cele množice praktičnih vprašanj pri uveljavljanju njihovega družbeno-ekonomskega odnosa, gospodarjenja, organizacije dela, delitve po delu in vsega druge-

ga, kar je sestavni del dela in življenja slovenskih delavcev. Zato so glasila združenega dela zelo pomembna tudi za delovanje sindikatov, zveze komunistov, socialistične zveze in zveze socialistične mladine. Gre namreč za to (kar smo že obravnavali na vseh dosedanjih srečanjih), da bi naša glasila združenega dela kar najbolj postala glasila delavcev, delovnih kolektivov v pravem pomenu besede. V mnogočem je v vsebini teh glasil, celo v tehniki urejanja in izdajanja, še vedno preveč odseva hotenja in usmeritev strokovnih služb, upravljalске sestave, premalo pa vpliva delavcev. O tem, kaj bi se dalo še narediti, se kaže pogovoriti. Za to ste organizatorji obveščanja zelo odgovorni, niste brez moči in brez vpliva. Pri tem pa ne mislim zanikati velikega napredka, ki smo ga — v celoti gledano — na področju obveščanja pa tudi pri oblikovanju in vsebini številnih glasil združenega dela v Sloveniji že dosegli.

Aktualne naloge Zveze sindikatov danes

Glavna področja, ki so vsa pomembna, so: uresničevanje gospodarske stabilizacije in usmerjanje družbeno-ekonomskega razvoja; samoupravljanje

in krepitev samoupravnega družbeno-ekonomskega položaja delavca; problematika delitve po delu in rezultatih dela; socialna politika in socialna varnost delavcev; uveljavljanje delegatskega sistema; izobraževanje in kultura; organizacijska in kadrovska krepitev sindikatov, vključno priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije.

V republiškem svetu, v občinskih in medobčinskih svetih ter v republiških odborih sindikatov dejavnosti že pripravljamo programe dela za prihodnje leto. To smo obravnavali na zadnji seji predsedstva republiškega sveta in so mi te misli ustrezna podlaga za poročilo na tem srečanju.

Uresničevanje gospodarske stabilizacije in usmerjanje družbeno-ekonomskega razvoja

To področje sem postavil na prvo mesto, ker je v tem trenutku, pa tudi dolgoročneje, zahteva po večji gospodarski stabilnosti temeljni pogoj za uspešno uveljavljanje delavca kot samoupravljalca, za uspešno gospodarjenje in ne nazadnje tudi za krepitev naše družbene stabilnosti, nacionalne varnosti in še kaj. To poudarjam zato, ker stopnja gospodarske nestabilnosti, ki jo doživljamo že tretje leto in ki se še posebej kaže v visoki stopnji inflacije, visoki rasti cen in življenjskih stroškov, s tem povezano pa tudi v prerazporeditvi družbenega proizvoda in zmanjšanju realnega standarda delavcev, ta trenutek zelo ogroža ne le socialni in eko-

nomski položaj delavca, ampak tudi razvoj samoupravnih odnosov in celo našo družbenopolitično stabilnost in varnost. Ne bom razlagal vzrokov za današnjo težko gospodarsko nestabilnost. Omenil bi, da je treba vprašanje vzrokov za nestabilnost presojati zelo celovito. Včasih tudi časnikarji — manj to lahko trdim za glasila združenega dela — vseh drugih glasil problem gospodarske nestabilnosti prepogosto obravnavajo tako, kot da je vse, kar smo delali doslej, več ali manj slabo delo, slabo usmerjanje družbeno-ekonomskega razvoja, same napake, slabosti, ne vidijo pa hkrati tudi izredno velikega uspešnega razvoja, ki ga je samoupravna socialistična družba v Sloveniji in Jugoslaviji napravila v tridesetih letih. Ne bom navajal podatkov, ker so vam znani, vendar moram poudariti, da je bil naš ekonomski in družbeni razvoj med najuspešnejšimi v svetu. Res pa je, da smo ta razvoj dosegli z visoko stopnjo udeležbe investicij, z velikimi vlaganji, ki smo jih stopnjevali še z visokim zadolževanjem v tujini, hkrati pa smo kos za kosom več trošili kot proizvedli. To smo dosegli tako, da smo se vse bolj zadolževali v tujini in tako zagotavljali del potrebne nove vrednosti za razvoj, na drugi strani pa smo z inflacijo in emisijo denarja, ki ni imel kritja v ustreznih blagovnih skladih, uveljavljali neke vrste potrošnjo vnaprej, tisto, ki je še nismo pokrili z novoustvarjeno vrednostjo. Razvoj, ki so ga do neke mere ubirale vse

(Nadaljevanje na 4. strani)

socialistične dežele pa tudi kapitalistične in dežele v razvoju, imo svojo določeno mero, svoje določeno obdobje, ko ga je treba radikalno spremeniti, da bi iz take vrste razvoja mogli ustaliti in utrditi gospodarstvo in izkoristiti doseženi napredek za stabilen razvoj v prihodnje. Lastna protislovja nadaljnjega razvoja, pa tudi slabosti, ki smo jih sami povzročili, bi razmeroma lahko prebrodili, čeprav bi se v tem obdobju zaostila v vsakem primeru. Na to pa so se navezale težke posledice neugodnih gospodarskih gibanj v svetu.

Povezovanja obeh vzrokov, domačih razvojnih nasprotij in slabosti ter velikih težav v svetu, pa nas je privedlo v tak položaj, da imamo letos v Jugoslaviji 38 odstotno stopnjo inflacije. To je tista stopnja, ko je vse teže in teže obvladovati ekonomske odnose, pa tudi socialna razmerja. Tako visoka inflacija povzroča vrsto nekontroliranih prerazdelitev dohodka, zaostrovanje nasprotij tako v združenem delu kot v delavskem razredu in med delovnimi ljudmi, in celo vrsto drugih težav — tudi padec realnega standarda delavcev. Zato je zdaj temeljni življenjski interes delavcev, da zagotovijo večjo gospodarsko stabilnost. Zato je to tudi temeljna naloga vsch sredstev obveščanja, tudi glasil združenega dela.

Za prihodnje leto predvidevamo nekaj zelo zahtevnih nalog za vse delavce v združenem delu in vse družbene dejavnike, da bi lahko dosegli sicer razmeroma nizko stopnjo gospodarske rasti, vendarle pa večjo gospodarsko stabilnost. Pričakovati je, da bomo v prihodnjem letu doživljali največje gospodarske težave doslej, pa tudi največje socialne zaostritve, s tem pa tudi možne izvore tihih socialnih konfliktov in rahljanje naše doslej solidne politične stabilnosti. Kako in koliko tega lahko preprečimo in obvladamo ekonomsko in družbeno situacijo, pa je odvisno od naše organiziranosti in usmerjenosti.

Delavci, ki živijo od trdega dela, vedo, da se da živeti samo od dela. Pripravljeni so podpirati politiko ekonomske stabilizacije, če ta vodi tudi k utrditvi njihovega družbenega, samoupravljalškega in socialnega položaja. Bolj pomembno je, da se tega težkega stanja zavedo vse subjektivne sile, na čelu s komunisti, da se tega zavedo naši poslovodni delavci, samoupravni organi, zato da bi z razpoložljivimi družbenimi sredstvi, z našo sposobnostjo za delo, z novoustvarje-

no vrednostjo gospodarili tako, da bi gospodarstvo in družbo stabilizirali.

Možnosti za gospodarsko rast v prihodnjem letu so skromne, vendarle pa bodo ob dobrem gospodarjenju omogočile, da zadržimo doseženi padec realnega standarda delavcev, seveda pod pogojem, da še posebej ustvarimo ustrezen izvoz, s tem omogočimo tudi nujen uvoz, da več storimo za boljše gospodarjenje s surovinami, z energijo in s sredstvi, ki jih imamo. V tem primeru so ti cilji uresničljivi. Če bomo na podlagi planiranih razmerij prebrodili prihodnje leto, bomo morda že v letu 1983 in v naslednjih letih ustvarili nekaj bolj realnih pogojev za optimistične ali bolj optimistične možnosti našega ekonomskega in družbenega razvoja. Te možnosti ne bodo več take, kot smo jih zagotavljali pred mnogimi leti, vendarle bodo dovolj stabilne in z dovolj visoko stopnjo rasti, da bi lahko pokazali uspešnost naše družbene ureditve.

Veliko stvari je, pri katerih lahko pomagata: z ustvarjanjem razpoloženja med delavci za smotno gospodarjenje s sredstvi in dohodkom, pri uveljavljanju nagrajevanja po delu in rezultatih dela, varčevanju z materiali in surovinami. Nimam celovitega pregleda nad vsebino posameznih glasil v združenem delu, me pa zanima, koliko v svojih glasilih, ki izhajajo mesečno ali bolj pogosto, uveljavljate pohvale in priznanja delavcem, ki so več storili za zmanjšanje porabe energije, za zmanjšanje »škarta«, za povečanje kakovosti dela. Če bi npr. zmanjšali materialne stroške za en sam odstotek, bi nam to omogočilo povečanje osebnih dohodkov za 10 odstotkov. Masa materialnih stroškov je tako velika, da vsak prihranek bistveno poveča dohodek, čisti dohodek in s tem tudi možnosti njegove delitve za osebne dohodke in za akumulacijo. Tu so še velike možnosti. Res so težavne, problem je trdovraten, gre za žilav boj za zavest delavca, za organizacijo dela in druge stvari, da bi dosegli npr. en odstotek prihranka.

Krepitev samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavca

To področje moram še posebej poudariti zato, ker se zaradi gospodarskih težav pa tudi zaradi drugih okoliščin — tudi zaradi dogodkov v svetu — prav zdaj se srečujemo z vprašanjem, ali je socializem nasploh, pa tudi samoupravni socializem tista družbena ureditev, ki zagotavlja največji možni družbeni in gospodarski

napredek nekega naroda, delavskega razreda, delovnega človeka. Gospodarske težave postavljajo podobno vprašanje tudi pri naših delavcih. Gospodarska nestabilnost in problemi reprodukcije namreč delavce, samoupravne organe, politične organizacije, poslovodne delavce odmišljajo od razmišljanja, kako na temelju samoupravljanja in socializma reševati prečja protislovja družbenega in ekonomskega razvoja in jih potiska v vsakodnevni pragmatizem, pogosto tehnokratizem, v vse bolj široko vtikanje države v tokove družbenega in ekonomskega razvoja in jih potiska v vsakodnevni pragmatizem, pogosto tehnokratizem, v vse bolj široko vtikanje države v tokove družbene reprodukcije. Ta položaj ni ugoden, nasprotno, za razvoj samoupravnih odnosov je zelo neugoden. Lahko bi rekli, da se srečujemo z zastojem v napredku, ki smo ga napravili v 30 letih razvoja samoupravljanja. To je zaskrbljujoče. Prav v trenutku, ko za premagovanje gospodarskih težav in za večjo gospodarsko stabilnost zahtevamo največjo možno mobilizacijo delavcev, v trenutku, ko bi nam bila položaj kot gospodarja in njegova zavest o tem najbolj potrebna, se v mnogočem razhlja zaupanje v samoupravno ureditev. Ta trenutek nekateri pri nas doma pa tudi v svetu izrabljajo za to, da bi kompromitirali samoupravljanje, naj bo to v deželah »realnega«, državnega socializma, ali v kapitalističnih deželah, kjer kažejo na naše gospodarske težave in nestabilnost, češ, to je dokaz, da je samoupravni socializem dober, kadar gre kolikor toliko dobro, kadar pa se družbeno-ekonomske razmere zaostrijo, pa ni sposoben premagovati protislovij, nasprotij in težav, do katerih prihaja v družbi in gospodarstvu.

O tem so letos zelo temeljito razpravljali v pripravah pa tudi na samem zasedanju 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije. Njegova stališča in resolucija so nam še naprej pomembno vodilo v boju za krepitev samoupravljanja. Jugoslovanska družba, slovenski narod, slovenski delavski razred nimajo nobene drugačne možnosti kot uspešen razvoj socialističnega samoupravljanja.

Nimamo nobene možnosti, še manj pa potrebe, da bi se vračali v meščansko, kapitalistično ureditev, čeprav ta še ni do kraja preživela. Prav tako nimamo nobene možnosti, da bi se vračali v pogoje državnega socializma, ki smo ga v svojem razvoju sicer izkoristili kot potreben in uspešen pre-

hod od zrušene kapitalistične ureditve v socialistično.

Vendarle bi krepitev države, državnolastniških odnosov in takšnega položaja delavca za jugoslovansko družbo predstavljala veliko nazadovanje. To ne bi bila nikakršna rešitev za naše gospodarstvo in socialna nasprotja, nasprotno, morda samo trenuten videz reševanja, nato pa še večje zaostritve. To, kar danes doživlja Poljska, je zelo nazoren dokaz, da je ta model socializma zašel v resno krizo. Toda čim bolj je neka družba ekonomsko in kulturno razvita, tem bolj prihaja tak model socializma in položaj človeka v njem v nasprotje z doseženim razvojem. Poljski dogodki kažejo na to. Zato je boj za krepitev samoupravljanja hkrati tudi najbolj ploden način boja zoper sedanje gospodarske težave in za doseganje večje politične in gospodarske stabilnosti; tudi za utrjevanje naše družbene varnosti, nacionalne in državne suverenosti cele Jugoslavije in vsakega naroda posebej, saj mrhovinarji različnih vrst v svetu gledajo, kaj se pri nas dogaja, kako bi nam lahko škodovali in dokazali, da samoupravni socializem ni pot k osvoboditvi delavca in človeka, da ni tisto, kar skušamo mi in napredne sile v svetu predstaviti svojim družbam in svojim delavcem.

Poudaril bi, da je sindikat odgovoren predvsem za krepitev samoupravljanja in samoupravnega položaja delavcev.

Delitev po delu in rezultatih dela

Delitev po delu in rezultatih dela je tudi v samoupravni socialistični družbi ena najbolj pomembnih podlag za spodbujanje delavca za dobro delo, večjo produktivnost in za uspešno gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Sindikat se je s to zatev v svojih nalogah ukvarjal že od nekdaj, to izhaja že iz tradicionalne funkcije sindikata v tako imenovani mezdni politiki v meščanski družbi in v pogojih državnega socializma. Pri nas je ta funkcija sindikata v delitvi po delu. S tem imamo že veliko izkušenj, sprejetih družbenih stališč, uveljavljenih samoupravnih aktov v vsaki organizaciji združenega dela. O tem smo obsežno razpravljali na lanskem 2. konferenci Zveze sindikatov Slovenije, ko smo hkrati s sprejemanjem stališč in sklepov sprejeli tudi družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke.

Danes ugotavljamo, da z nagrajevanjem po delu kljub velikim družbenim naporom za njegovo krepitev zaostajamo,

Sedanje ekonomske razmere, posebej še padec realnih osebnih dohodkov, v tem družbenim dejavniku otežujejo uveljavljanje bolj merljive, bolj učinkovite oblike nagrajevanja po delu. V položaju, ko se realna masa dohodka za delitev manjša, je težko komu, ki manj dela, dati manj, zato da bi drugemu, ki dela bolje, dali več. Vsaka prerazdelitev je težavna in zahteva veliko dokazovanja, delo z ljudmi, boj za uveljavitev sprememb v sistemu nagrajevanja, ki bi bolj ustrezale resničnemu prispevku posameznega delavca, proizvodnega in strokovnega. Zato se danes dogaja, da so mnoge organizacije združenega dela že sprejele nove samoupravne sporazume, pa jih ne uresničujejo, ali pa so pred pripravo referendumov, pa od njih odstopajo, ker se bojijo, da v tem položaju z njimi ne bodo prodrli, da jih ne bodo mogli uveljaviti. Zato so glasila zelo pomemben dejavnik za razlaganje, kaj pomeni delitev po delu, za predstavljanje dobrih rešitev, za celo vrsto stvari, ki bi omogočile tudi boljše gospodarjenje, večjo produktivnost dela.

Socialna politika in socialna varnost delavcev

Že celo leto, še bolj pa od maja letos, pripravljamo 3. konferenco Zveze sindikatov Slovenije o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju delavca kot nosilca socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti.

Kaj je konferenca Zveze sindikatov Slovenije? Je neke vrste mali kongres. Med dvema kongresoma, ki sta na štiri leta, je konferenca najvišji organ Zveze sindikatov Slovenije, ki je pristojen za sprejemanje pomembnih odločitev, za spreminjanje statuta itd.

Po 9. kongresu smo imeli dve konferenci — eno o vlogi sindikatov v uveljavljanju družbenega planiranja, tudi o pripravi novih srednjeročnih planov, druga pa je obravnavala delitve po delu in rezultatih dela. S tremi konferencami bomo nekako zaokrožili najbolj pomembna področja družbenoekonomskega položaja delavcev, s tem pa tudi aktivnosti sindikatov.

Danes je tema o socialni varnosti in socialni politiki izredno pomembna zaradi gospodarskega stanja. Že tretje leto imamo opravka s stagnacijo oziroma padcem življenjskega standarda delavcev, zlasti pa lani in letos, velike težave so tudi v tekoči reprodukciji, kar zmanjšuje občutek socialne varnosti delavcev. Obravnavanje te teme v današnjem položaju je aktualno in tudi zelo kočljivo. Aktualno zato, ker

lahko zaupanje ljudi v njihov položaj in v razvoj socialističnega samoupravljanja dolgoročno krepi tudi njihovo socialno varnost in pokaže izhode iz sedanjih socialnih in ekonomskih težav. Po drugi strani pa kočljivo, ker če bi jemali za merilo samo trenutni položaj, bi delavcem na neki način zaprli perspektivo k ugodnejšemu, boljšemu reševanju sedanjih socialnih nasprotij in socialne gotovosti.

Zato bodo konferenca in njena stališča zelo odgovorno dejanje. V pripravi konference izhajamo iz nekaterih zelo pomembnih izhodišč. Temeljno izhodišče je, da je predvsem delavec sam pravi nosilec socialne politike in zagotavljanja lastne socialne varnosti, da na podlagi svojega dela, gospodarjenja z družbenimi sredstvi in samoupravljanja predvsem sam skrbi zase. Sindikati nismo nekakšni zaščitniki delavcev proti nekakšni drugi sili, državi, upravljalnim sestavam ali kapitalistu v kapitalizmu, ampak smo sami del delavskega razreda, njihova organizacija, da bi jih družbeno osvestili in organizirali, da bodo kot samoupravljalci vodili uspešno socialno politiko in si z njo zagotavljali socialno varnost. To je bistvo naše konference.

Ob tem pa vemo, da mora sindikat tudi ščititi posameznega delavca pred možnim izkoriščanjem, pred samovoljo posameznikov in organov, tako glede njegovih samoupravnih pravic kot socialne varnosti, pravic iz njegovih delovnih razmerij in drugo. S konferenco bomo skušali opredeliti vlogo sindikata pri krepitvi samoupravnega položaja delavca in pri njegovem osveščanju kot samoupravljalca, ter klasično socialno-zaščitno vlogo sindikata, ki se mora do neke mere uveljaviti tudi v naših pogojih.

Poleg tega moramo upoštevati tudi sedanje ekonomske razmere. Načelno smo si postavili izhodišče, da v tem srednjeročnem obdobju ne bi povečevali nobenih socialnih pravic, ker novoustvarjena vrednost in njena poraba tega ne dovoljujeta. V tridesetih letih smo dosegli velikanski napredek v socialni varnosti delavca, napredek pri razvoju njegovega gmojnega položaja, njegove kulture, vendar smo tudi na tem področju trošili več, kot bi smeli, bolj smo se razdajali s pravicami, kot smo jih mogli z delom pokriti. In zdaj je delavec sam žrtev naše skupne in svoje politike. Zato mora konferenca izhajati iz tega, da ta trenutek ne moremo zahtevati nobenih novih pravic. Celotne nekatere že uveljavljene so v presoji, koliko jih lahko uveljavljamo. Zato si moramo pri-

zadevati, da bi bili vsi socialni korektivi, vse oblike socialnih dajatev, zagotavljanje socialne varnosti podrejene zahtevam gospodarske stabilizacije in doseganju načrtovanih ekonomskih rezultatov, da bi se izvele iz sedanje stagnacije in nestabilnosti in si spet zagotovili možnost za krepitev socialnih pravic. Ta trenutek je gospodarska stabilizacija bistvo socialne varnosti, vse drugo je drugotnega pomena. Ko bomo to dosegli, si bomo omogočili tudi širitev obsega solidarnosti in socialnih pravic. Zato mora biti naše celotno prizadevanje na področju socialne politike prirejeno tudi delitvi po delu.

Imamo namreč precej socialnih pomoči in socialnih korektivov, ki do neke mere zmanjšujejo interes delavca, da bi si z delom in večjo produktivnostjo pridobil ustrezen osebni dohodek in s tem tudi podlago ekonomske in socialne varnosti. V mnogočem je za delavca bolj pomembno, da je na delovnem mestu, čeprav malo dela, ne pa da bi se s trdim delom boril za večjo delovno učinkovitost. Temeljito moramo preveriti, koliko je naša socialna politika v funkciji delitve po delu, ali spodbuja delavca k boljšemu delu; vendar ne zato, da bi zmanjšali obseg solidarnosti, še manj pa zaradi rahljanja socialne varnosti delavcev. Zato bodo tudi naša stališča o nekaterih pomembnih področjih socialne varnosti delavcev težko sprejeta, o njih bodo delavci še veliko razpravljali.

Na 3. konferenci bomo sprejeli tudi stališča o konkretnih vidikih socialne politike, npr. o politiki zaposlovanja in izobraževanja kot osnovi za socialno varnost in obstoj človeka, saj sta zaposlitev in izobrazba temelj za uveljavljanje ekonomskega in družbenega položaja delavca. Marsikaj je treba bolj jasno opredeliti. Postavljamo zahtevo, da se bomo borili za polno in hkrati produktivno zaposlenost slovenskega prebivalstva, za tako zaposlovanje, da bodo delavci s svojim produktivnim, ustvarjalnim delom tako v materialni proizvodnji kot v družbenih dejavnostih, tudi v novinarstvu, opravljali družbeno koristno delo in prispevali k povečanju produktivnosti dela in k ustvarjanju večje vrednosti kot podlage za napredek. Temu mora biti prirejeno tudi izobraževanje.

Ne moremo izobraževati za katerikoli poklic, izobražujemo lahko samo za tisto kar združeno delo potrebuje tako na področju gospodarskih in tehničnih znanosti kot na področju družbenih znanosti in dejavnosti. Danes je v Sloveniji svojevrsten položaj. Imamo približno 14 tisoč nezaposlenih,

za približno 20 in več tisoč odprtih delovnih mest na različnih področjih proizvodnega dela pa ni delavcev. Imamo tudi preveč strokovnjakov s področja družbenih ved in gospodarskih dejavnosti v večjih gospodarskih središčih, v tovarnah in manjših krajih jih pa manjka, ipd. Ta nesorazmerja se kažejo tako krajjevo, v porazdelitvi delovne sile v Sloveniji, in strokovno. To je osnovni problem. Zato naj bi konferenca postavila nekatera izhodišča, pomembna za uveljavljanje socialne varnosti vsakega človeka.

Konferenca bo obravnavala tudi celotno področje zdravstva, invalidskega varstva in humanizacije dela. Zavzemamo se za to, da se ta dejavnost bolj približa potrebam družbenega dela. V naši tehnologiji je še veliko stvari, o katerih naši strokovnjaki, samoupravni organi in delavci sami ne razmišljajo dovolj: kako bi skozi vseh 30 ali 40 delovnih let kar najbolj ohranili fizično in intelektualno delovno sposobnost delavca. Zato moramo organizacijo dela, tehnologijo, sistem nagrajevanja prirediti tako, da bomo ohranili zdravje in delovno sposobnost delavca skozi celo delovno dobo. Tu je treba še veliko storiti!

Naslednje področje, ki ga bomo obravnavali na konferenci, je pokojninsko zavarovanje, socialna varnost kmetov in socialna varnost starih občanov. Tudi v pokojninskem zavarovanju so danes velike dileme. Prva je, kako pokojninski sistem in pokojnine prirediti tako, da bi bila pokojnina čimbolj odsev delavčevega aktivnega dela in prispevka k družbenemu napredku, kako bi odsevala njegovo tekoče in minulo delo. V sistemu nagrajevanja je treba veliko izpopolniti že v aktivni dobi, pa tudi pri oblikovanju pokojninskega sistema. Nekaj vprašanj je tudi o delovni in pokojninski dobi, o beneficiranem stažu, predčasnem upokojevanju, zahtevam po vključevanju izobraževanja, usmerjenega in visokošolskega, ter vojaškega rokna v delovno oziroma pokojninsko dobo, ipd.

Pred približno petnajstimi leti smo uveljavili sedanjo delovno dobo, 40 let za moške in 35 let za ženske, in starostno dobo kot mejo upokojitve — 60 let za moške in 55 let za ženske (prej je bila pet let nižja). Kakšnih deset let nazaj o tem ni bilo veliko razprav, vsaj v Sloveniji ne. Danes, ko se je začelo zaostrovati vprašanje zaposlovanja mladih, pa se vse bolj pogosto pojavljajo predlogi za skrajšanje delovne in pokojninske dobe. Starejše ljudi, ki se manj sposobni za delo, (Nadaljevanje na 6. strani)

naj bi upokojili, da bi lahko zaposlili mlade delavce, za katere nimamo delovnih mest. Ta pritisk ni množičen, pojavlja pa se v mnogih okoljih. Imamo tudi konkretne predloge iz posameznih organizacij združenega dela in sindikalnih organizacij. Delavcu pa moramo povedati, da to ni pame ten izhod. Ne samo, da se je življenjska doba ljudi zelo podaljšala — 60 let za moške in 72 let za ženske, podaljšujeta se tudi delovna in umska sposobnost. Če bi v tem položaju skrajšali delovno in pokojninsko dobo bi sicer zaposlili nove delavce na teh delovnih mestih, hkrati pa bi ljudi, ki so še sposobni za delo in tudi želijo še delati, upokojili in tako ustvarili novo, čudno obliko nezaposlenosti.

V Sloveniji imamo praktično polno zaposlenost in že danes toliko upokojujencev, da pride na tri delavce že skoraj 12 odstotkov bruto osebnega dohodka ali približno 17 odstotkov neto osebnega dohodka. Če bi delovno in pokojninsko dobo še skrajšali in tako povečali število upokojujencev bi to pomenilo, da bi še bolj obremenili združeno delo in aktivnega zavarovanca z večjim prispevkom za zavarovanje, ki bi se moral precej povečati ali pa bi morali znižati pokojnine in invalidnine. Druge rešitve ni. Zato bi bilo zniževanje pokojninske in delovne dobe zelo slaba usluga delavcem in našemu napredku!

Naslednje področje je precej pogosta zahteva po predčasnem upokojevanju. To pomeni: če bi se delavec odločil, bi se lahko upokojil pet let prej, preden bi dosegel pokojninsko in delovno dobo, seveda pa bi dobil manjšo pokojnino. O tem smo veliko razpravljali in menimo, da tudi to ni pametno. Trenutno je morda za delavca to pametna odločitev, že čez nekaj let pa bi ob znižani pokojnini in spremenjenih življenjskih pogojih spoznal, da se je slabo odločil. Zato bi tak delavec pritiskal na družbo, da bi mu povečala pokojnino, ker prej ni premišljeno ravnal. Veliko je tudi vprašanj o beneficirani delovni dobi in drugih stvarih, o katerih bo skušala konferenca sprejeti čimbolj konkretna stališča. Poudariti moram, da bo treba ravnati in sklepati tudi proti razpoloženju delavcev, ki še niso dovolj osveščeni in dovolj poučeni o različnih posledicah socialnih rešitev. Del delavstva še vedno misli, da nekdo drug v njegovem imenu ureja te zadeve in zanj gospodari. Misli si, da če čimbolj

pritiska na svoje pravice, boljše mu bo, denar zanje pa bodo preskrbeli drugi. To je zmotna misel. Del delavcev tudi še vedno misli, da je možno njihov položaj popraviti z zakoni in socialnimi dajatvami. Popravi se lahko samo na račun nekoga drugega. Nihče drug ne ustvarja nove vrednosti kot produktivno in ustvarjalno delo. Če si kdo pridobi socialno pravico zunaj tega, mu je to nekdo poklonil ali jo je nekemu ukradel. Druge možnosti ni. Tako zmotno gledanje pri delavcih je treba odpraviti in si prizadevati, da bodo videli, da so oni sami oblikovalci svoje socialne politike, svoje usode, svoje sreče, in ne neka imaginarna družba ali država ali skupnost pokojninskega zavarovanja ali sindikat.

Obpravnavali bomo tudi socialno varnost kmetov, ki so prav tako ustvarjalci nove vrednosti, nato vprašanje skrbi za stare ljudi, celoten položaj delavca v njegovem bivalnem okolju: stanovanjsko politiko, otroško varstvo, preskrbo, oddih in rekreacijo — vsa ta vprašanja so del njihovega socialnega položaja. V času do konference, ki bo 5. in 6. februarja, ne bomo zmogli ugotoviti kaj novega. Skušali bomo nekatera stališča kar se da jasno opredeliti in jih okrepiti, da bi delavcem pomagali pri lastnem opredeljevanju do teh vprašanj. To je namen konference.

Uveljavljanje delegatskega sistema

Smo pred pomembnimi delegatskimi volitvami in sindikat je eden glavnih nosilcev evidentiranja in kandidiranja delegatov v združenem delu, pri samih volitvah in nato pri izobraževanju, osveščanju in organiziranju novoizvoljenih delegatov. Tega v pretekli mandatni dobi nismo opravili dovolj dobro. Če se delegatski sistem v osmih letih ni bolj razvil, smo za to delno krivi tudi sindikati. Nove volitve so priložnost za novo potrditev sindikalne aktivnosti na tem področju, pri tem pa imajo zelo pomembno vlogo glasila združenega dela.

Organizacijsko-kadrovska utrditev sindikatov in priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije

Začeli se bodo redni občni zbori osnovnih organizacij zveze sindikatov in konferenc OZS. Temu je treba v glasilih posvetiti pomembno mesto, saj je tu začetek in konec uspešnosti delovanja sindikatov. Nato bodo aprila sledile redne štiriletnje skupščine občinskih organizacij sindikatov, nato medobčinskih, maja pa bo

redna letna volilna seja republiškega sveta zveze sindikatov; maja in junija bodo tudi redne štiriletnje skupščine občinskih odborov sindikatov dejavnosti. Oktobra pa bo 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo izvolil novo vodstvo slovenskih sindikatov. V zvezi z vsem tem imajo sindikati velike naloge: kako te pomembne dogodke izkoristiti za organizacijsko in kadrovsko okrepitev sindikatov, predvsem pa za njihovo večjo učinkovitost, od osnovne organizacije do zveznega sveta in zveznih odborov sindikatov dejavnosti. Prizadevamo si, da bi se čimbolj aktivni, sposobni in ugledni delavci na vseh ravneh aktivno vključili v sindikalno delo in prevzeli odgovorne funkcije v sindikatih. Razmišljamo tudi o tem, da bi v sindikalnih organih nekoliko spremenili sedanjo mandatno dobo funkcionarjev. Do 9. kongresa in po njem je veljala dveletna mandatna doba za osnovne organizacije, njihove izvršne organe, konference sindikatov, štiriletna mandatna doba pa za občinske svete, republiške odbore sindikatov dejavnosti, republiški in zvezni svet, tako za plenarno sestavo kot za funkcionarje — predsednike, sekretarje, člane predsedstva. Nato smo po pobudi tovariša Tita na prejšnjem kongresu jugoslovanskih sindikatov v to vnesli nekaj sprememb. Pri osnovnih organizacijah je ostalo enako kot prej, za občinske svete in republiški svet pa smo uveljavili enoletne mandate za predsednike s pravico največ enkratne ponovitve — se pravi dveletno trajanje mandata. Podobno so storile tudi nekatere druge organizacije. Poudariti pa moram, da je uveljavljanje takšne mandatne dobe prineslo poleg nekaterih koristi tudi resne težave. Koristi Titove pobude za demokratizacijo odnosov, kolektivno vodenje in uvedbo enoletnega mandata so se pokazale v demokratizaciji odnosov med ljudmi v forumih, do neke mere smo uspeli povečati kolektivno vodstvo, kolektivno odgovornost in prišli smo do večje izbire kadrov za različne sindikalne funkcije. Pokazalo pa se je, da je težava v tem, da je enoletni mandat s ponovitvijo prekratek čas za kontinuiteto dela na posamezni funkciji. Vse večja težava je tudi pri pridobivanju ljudi,

da bi profesionalno delali za eno leto ali dve na nekem delu, če so prišli iz svojega poklica. Izkušnje pri tem so različne. Po daljši obravnavi smo se odločili, da predlagamo republiškemu svetu zveze sindikatov in tudi konferenci, da preidemo, podobno kot republiška konferenca SZDL Slovenije in nekatere druge organizacije, na uveljavitev dveletnega mandata za predsednike, podpredsednike in sekretarje občinskih svetov in republiškega sveta z možnostjo največ enkratne ponovitve. O tem bomo še veliko razpravljali, ker ni tako enostavno, ne samo zaradi drugačnih rešitev v drugih republikah, gre tudi za to, kaj nam bo bolj koristilo.

Še bolj pomembno za nas je utrjevanje osnovnih organizacij in konference, politična in kadrovska krepitev občinskih svetov in republiškega sveta zveze sindikatov z najbolj aktivnimi sindikalnimi aktivisti. Mandat je pri tem drugotnega pomena.

To so naše bistvene naloge v drugem letu. Želel se vam celovito prikazati naloge sindikatov, ki jih vi čutite tudi pri svojem delu ter kot člani sindikata in zveze komunistov. Poudariti pa moram, da priprava na konferenco, na kongres in drugo dejavnost v sindikatih zelo povežemo s pripravami na kongrese zveze komunistov. Sindikalna aktivnost in delovanje komunistov v sindikatih bo prispevek h kvaliteti in ugledu tudi kongresov zveze komunistov, in nasprotno, kongresu zveze komunistov bodo veliko prispevali in pomagali h krepitvi aktivnosti sindikatov in pripravah na naš kongres. Ne zato, ker bi mislili, da je sindikat neka podaljšana roka partije, ampak zato, ker sindikat in delavci v njem sprejemamo program zveze komunistov kot svojo idejno podlago. V svoji aktivnosti pa smo samostojni.

Tovariši novinarji, uredniki in organizatorji obveščanja, nadaljujte svoje delo in ohranite povezanost s sindikati, ki ste jo uveljavili doslej. Glasila združenega dela so zelo pomemben dejavnik za delavca, za samoupravljanje in za sindikate. Čim bolj bodo glasila organizacij združenega dela glasila delavcev, tembolj bodo tudi glasila sindikatov.

**Dopisujte
v svoje glasilo**

PLAN DELOVNIH DNI ZA LETO 1982

JANUAR					FEBRUAR					MAREC					APRIL					MAJ					JUNIJ					
17M.	3	2	1		17M.	3	2	1		17M.	3	2	1		17M.	3	2	1		17M.	3	2	1		17M.	3	2	1		
1 d	d	p	n	d	p	d	d	d	p	n	d	p	d	d	d	d	p	n	d	p	d	d	d	d	d	p	n	d	p	d
1Pe	A	A	A	A	A	A	1Po	A	B	C	A	B	A	A	1Ce	B	C	A	A	B	A	A	1So	A	B	C	A	B	A	A
2So	A	A	A	A	A	A	2To	A	B	C	A	B	A	A	2Pe	B	C	A	A	B	A	A	2Ne	A	A	A	A	A	A	A
3Ne	A	A	A	A	A	A	3Sr	A	B	C	A	B	A	A	3So	B	C	A	A	B	A	A	3Po	A	A	A	A	A	A	A
4Po	B	C	A	A	B	A	4Ce	A	B	C	A	B	A	A	4Ne								4To	C	A	B	B	A	A	A
5So	B	C	A	A	B	A	5Pe	A	B	C	A	B	A	A	5Po	A	B	C	B	A	A	A	5Sr	C	A	B	B	A	A	A
6Sr	B	C	A	A	B	A	6So	A	B	C	A	B	A	A	6To	A	B	C	B	A	A	A	6Ce	C	A	B	B	A	A	A
7Ce	B	C	A	A	B	A	7Ne							7Pe	A	B	C	B	A	A	A	7Po	C	A	B	B	A	A	A	
8Pe	B	C	A	A	B	A	8Po	C	A	B	B	A	A	A	8Ce	A	B	C	B	A	A	A	8So	C	A	B	B	A	A	A
9So	B	C	A	A	B	A	9To	C	A	B	B	A	A	A	9Pe	A	B	C	B	A	A	A	9Ne							
10Ne							10Sr	C	A	B	B	A	A	A	10So	A	B	C	B	A	A	A	10Po	B	C	A	A	B	A	A
11Po	A	B	C	B	A	A	11Ce	C	A	B	B	A	A	A	11Ne								11To	B	C	A	A	B	A	A
12To	A	B	C	B	A	A	12Pe	C	A	B	B	A	A	A	12Po	C	A	B	A	B	A	A	12Sr	B	C	A	A	B	A	A
13Sr	A	B	C	B	A	A	13So	C	A	B	B	A	A	A	13Ce	B	C	A	A	B	A	A	13Ne							
14Ce	A	B	C	B	A	A	14Ne							14Po	B	C	A	A	B	A	A	A	14So	B	C	A	A	B	A	A
15Pe	A	B	C	B	A	A	15Po	B	C	A	A	B	A	A	15Ce	C	A	B	A	B	A	A	15Pe	B	C	A	A	B	A	A
16So	A	B	C	B	A	A	16To	A	B	C	A	B	A	A	16Po	C	A	B	A	B	A	A	16Ne							
17Ne							17Sr	B	C	A	A	B	A	A	17So	C	A	B	A	B	A	A	17To	A	B	C	B	A	A	A
18Po	C	A	B	A	B	A	18Ce	A	B	C	A	B	A	A	18Ne								18Po	A	B	C	B	A	A	A
19To	C	A	B	A	B	A	19Pe	B	C	A	A	B	A	A	19So	B	C	A	B	A	A	A	19Sr	A	B	C	B	A	A	A
20Sr	C	A	B	A	B	A	20So	B	C	A	A	B	A	A	20To	B	C	A	B	A	A	A	20Ce	A	B	C	B	A	A	A
21Ne	C	A	B	A	B	A	21Po	A	B	C	A	B	A	A	21Sr	B	C	A	B	A	A	A	21Pe	A	B	C	B	A	A	A
22Pe	C	A	B	A	B	A	22To	C	A	B	B	A	A	A	22So	C	A	B	A	B	A	A	22Ne	A	B	C	B	A	A	A
23So	C	A	B	A	B	A	23Sr	A	B	C	B	A	A	A	23Po	C	A	B	A	B	A	A	23Sr	A	B	C	B	A	A	A
24Ne							24Ce	A	B	C	B	A	A	A	24So	B	C	A	B	B	A	A	24Ne							
25Po	B	C	A	B	A	A	25Ce	A	B	C	B	A	A	A	25Ne								25Po	C	A	B	A	B	A	A
26To	B	C	A	B	A	A	26Pe	A	B	C	B	A	A	A	26Po	A	B	C	A	B	A	A	26Sr	C	A	B	A	B	A	A
27Sr	B	C	A	B	A	A	27So	A	B	C	B	A	A	A	27To	A	B	C	A	B	A	A	27Ce	C	A	B	A	B	A	A
28Ce	B	C	A	B	A	A	28Ne								28Sr	A	B	C	A	B	A	A	28Po	C	A	B	A	B	A	A
29Pe	B	C	A	B	A	A	29Po	B	C	A	A	B	A	A	29So	A	B	C	A	B	A	A	29Sr	C	A	B	A	B	A	A
30So	B	C	A	B	A	A	30To	B	C	A	A	B	A	A	30Pe	A	B	C	A	B	A	A	30Ne							
31Ne							31Sr	B	C	A	A	B	A	A									31Po	B	C	A	B	A	A	A
Del dni	21	21	21	21	21	21	Del dni	23	23	23	23	23	23	23	Del dni	21	21	21	21	21	21	21	Del dni	21	22	21	21	21	21	21
Pl dni	23	23	23	23	23	23	Pl dni	23	23	23	23	23	23	23	Pl dni	23	23	23	23	23	23	23	Pl dni	23	24	23	23	23	23	23
Pr sob.	3	3	3	3	3	3	Pr sob.	1	1	2	1	1	1	1	Pr sob.	4	4	4	4	4	4	4	Pr sob.	3	2	3	3	3	3	3

JULIJ						AVGUST						SEPTEMBER						OKTOBER						NOVEMBER						DECEMBER					
12M.	3	2	1			12M.	3	2	1			12M.	3	2	1			12M.	3	2	1			12M.	3	2	1			12M.	3	2	1		
d d	d p n	d p d				d d	d p n	d p d				d d	d p n	d p d				d d	d p n	d p d				d d	d p n	d p d				d d	d p n	d p d			
1Ce	A B C	B A A				1Ne						1Sr	A B C	A B A				1Pe	C A B	A B A				1Po	A B C	B A A				1Sr	C A B	B A A			
2Pe	A B C	B A A				2Po	C B A	A B A				2Ce	A B C	A B A				2So	C A B	A B A				2To	A B C	B A A				2Ce	C A B	B A A			
3So	A B C	B A A				3To	C B A	A B A				3Pe	A B C	A B A				3Ne						3Sr	A B C	B A A				3Pe	C A B	B A A			
4Ne	A B C	B A A				4Sr	C B A	A B A				4So	A B C	A B A				4Po	B C A	B A A				4Ce	A B C	B A A				4So	C A B	B A A			
5Po	B A C	A B A				5Ce	C B A	A B A				5Ne						5To	B C A	B A A				5Pe	A B C	B A A				5Ne					
6To	B A C	A B A				6Po	C B A	A B A				6Sr	C A B	B A A				6So	B C A	B A A				6Sr	A B C	B A A				6Po	B C A	A B A			
7Sr	B A C	A B A				7So	C B A	A B A				7To	C A B	B A A				7Ce	B C A	B A A				7Ne	A B C	B A A				7To	B C A	A B A			
8Ce	B A C	A B A				8Ne						8Sr	C A B	B A A				8Po	B C A	B A A				8To	C A B	A B A				8Sr	B C A	A B A			
9Pe	B A C	A B A				9Po	A C B	B A A				9Ce	C A B	B A A				9So	B C A	B A A				9Pe	C A B	A B A				9Ce	B C A	A B A			
10So	A B C	A B A				10To	A C B	B A A				10Pe	C A B	B A A				10Ne						10Sr	C A B	A B A				10Pe	B C A	A B A			
11Ne						11Sr	A C B	B A A				11So	C A B	B A A				11Po	A B C	A B A				11Ce	C A B	A B A				11So	B C A	A B A			
12Po	A B C	B A A				12Ce	A C B	B A A				12Ne						12To	A B C	A B A				12Pe	C A B	A B A				12Ne					
13To	A B C	B A A				13Pe	A C B	B A A				13Po	B C A	A B A				13Sr	A B C	A B A				13So	C A B	A B A				13Po	A B C	B A A			
14Sr	A B C	B A A				14So	C B A	B A A				14To	B C A	A B A				14Ce	A B C	A B A				14Ne						14To	A B C	B A A			
15Ce	A B C	B A A				15Ne						15Sr	B C A	A B A				15Pe	A B C	A B A				15Po	B C A	B A A				15Sr	A B C	B A A			
16Pe	A B C	B A A				16Po	C A B	A B A				16Ce	B C A	A B A				16So	A B C	A B A				16To	B C A	B A A				16Ce	A B C	B A A			
17So	A B C	B A A				17To	C A B	A B A				17Pe	B C A	A B A				17Ne						17Sr	B C A	B A A				17Pe	A B C	B A A			
18Ne						18Sr	C A B	A B A				18Po	B C A	A B A				18So	C A B	B A A				18Ce	B C A	B A A				18So	A B C	B A A			
19Po	A B C	A B A				19Ce	C A B	A B A				19Pe	B C A	A B A				19To	C A B	B A A				19Ne	B C A	B A A				19Po	C A B	A B A			
20To	A B C	A B A				20Pe	C A B	A B A				20So	C A B	B A A				20Sr	C A B	B A A				20To	B C A	B A A				20Ne	C A B	A B A			
21Sr	A B C	A B A				21So	C A B	B A A				21To	A B C	B A A				21Ce	C A B	B A A				21Po	C A B	B A A				21To	C A B	A B A			
22Ce	A B C	A B A				22Ne						22Sr	A B C	B A A				22Pe	C A B	B A A				22So	A B C	B A A				22Sr	C A B	A B A			
23Pe	A B C	A B A				23Po	B C A	A B A				23Ce	A B C	B A A				23So	C A B	B A A				23To	A B C	A B A				23Ce	C A B	A B A			
24So	A B C	A B A				24To	B C A	B A A				24Pe	A B C	B A A				24Ne						24Sr	A B C	A B A				24Pe	C A B	A B A			
25Ne						25Sr	B C A	B A A				25So	A B C	B A A				25Po	B C A	A B A				25Ce	A B C	A B A				25So	C A B	A B A			
26Po	B C A	B A A				26Ce	B C A	B A A				26Ne						26To	B C A	A B A				26Pe	A B C	A B A				26Ne					
27To	B C A	B A A				27Pe	B C A	B A A				27Po	C A B	A B A				27Sr	B C A	A B A				27So	A B C	A B A				27To	B C A	B A A			
28Sr	B C A	B A A				28So	B C A	B A A				28To	C A B	A B A				28Ce	B C A	A B A				28Ne						28To	B C A	B A A			
29Ce	B C A	B A A				29Ne						29Sr	C A B	A B A				29Po	B C A	A B A				29So	A B C	A B A				29Sr	B C A	B A A			
30Pe	B C A	B A A				30Po	A B C	A B A				30Ce	C A B	A B A				30So	B C A	A B A				30To	A B C	A B A				30Ce	B C A	B A A			
31So	C A B	B A A				31To	A B C	A B A										31Ne											31Pe	B C A	B A A				
Del d ni	17 17 12	17 17 17	17			Del d ni	18 13 23	23 23 23	23			Del d ni	23 24 23	23 23 23	23			Del d ni	23 23 22	23 23 23	23			Del d ni	20 20 23	20 20 23	20			Del d ni	23 23 23	23 23 23	23		
Pl d ni	23 23 23	23 23 23	23			Pl d ni	23 23 23	23 23 23	23			Pl d ni	23 24 23	23 23 23	23			Pl d ni	23 23 22	23 23 23	23			Pl d ni	20 23 23	20 23 23	20			Pl d ni	24 24 24	24 24 24	24		
Pr sob.	4 4 4	4 4 4	4 4			Pr sob.	3 3 3	3 3 3	3 3			Pr sob.	3 2 3	3 3 3	3 3			Pr sob.	3 3 4	3 3 3	3 3			Pr sob.	3 3 3	3 3 3	3 3			Pr sob.	3 3 3	3 3 3	3 3		

FOTO VEST

Na svečani seji Delavskega sveta delovne organizacije je 21 članov naše DO prejelo priznanja — tri knjige avtorja Iva Jana »Kokrški odred«. Priznanja so prejeli udeleženci NOB, tisti, ki so bili v internaciji oz. izseljeni, dolgoletni člani samoupravnih organov, družbenopolitični delavci, ter sodelavci, ki pri delu dosegajo najboljše rezultate.

Na slavnostni seji je prisotnim spregovorila predsednica DS DO tov. Oman Štefka

Priznanja so dobili naslednji: Anderle Ada, Bešter Angela, Bogataj Milan, Brovč Tinka, Fornazarič Jože, Golmajer Mihaela, Gladek Peter, Hotko Ivan, Klobučar Oskar, Kolenc Vili, Košir Rezka, Lončar Janko, Mikič Nežka, Novosel Franc, Pongrac Jože, Pogačnik Malči, Smolej Franc, Slabe Ivanka, Tomazin Tine, Tribušon Milan, Vrhovšek Ana.

Vsem nagrajencem čestitamo!

NEZGODE PRI DELU V NOVEMBRU IN DECEMBRU

Poškodba pri menjavi valja na škrobnem stroju

Kristan Andrej, zaposlen v TOZD Tkalnica si je pri menjavi valja rahlo poškodoval dlan roke.

Zaradi prahu in vonja po barvi je delavka dobila alergični napad

Jezernik Mihaela, zaposlena v TOZD Konfekcija, je pri delu dobila alergični napad v grlu. Do alergije je prišlo zaradi širjenja prahu in vonja po barvi, ki sta bila kot posledica vrtnanja dveh lukenj skozi zid in barvanja novih pisarniških prostorov. Delavka ima zelo občutljivo grlo.

Nezgoda pri priučevanju delavke

Klemenčič Boža, zaposlena v TOZD Tkalnica, je priučevala novo delavko na tkalskem stroju. Pri pripravi stroja je učenka nehote vklopila stroj, pri tem pa je Klemenčičevi poškodovalo dlan roke.

Nezgoda pri plamenskem rezanju

Zaplotnik Igor zaposlen v DSSS (mehanična delavnica), se je poškodoval pri plamenskem rezanju železne plošče. Žareči delec kovine mu je padel za čevljev levo nogo, ter mu pri tem opeknel peto.

Nepravilno ravnanje s krojilnim nožem

Žarkič Leposlava, zaposlena v TOZD Konfekcija, se je pri krojenju s krojilnim strojem urezala v kazalec desne roke.

Nezgoda pri nakladanju blaga

Neme Darko, zaposlen v TOZD Tkalnica, si je pri nakladanju blaga rahlo poškodoval sredinec desne roke.

Nezgoda na poti na delo

Žepič Cvetka, zaposlena v DSSS, se je poškodovala na poti na delo. Na poledeneli cesti je padla in si zlomila roko.

Nezgoda zaradi ostanka armature v sesalnem kanalu

Urbanc Ignac, zaposlen v DSSS (vzdrževanje klima naprav) je pri hoji po sesalnem kanalu z glavo zadell ob ostanek armature železobetonskih nosilcev in si pri tem ranil glavo.

Nezgoda zaradi odstranjene varnostne naprave

Ivanovič Ivan, zaposlen v TOZD Predilnica, se je poškodoval pri delu na baterju. Na stroju je prišlo do zamašitve zaradi katere je delavec stroj izklopil, odprl zaščitni pokrov, ter pričel z roko odmaševati bombaž. Pri tem je z roko sko-

raj do ramena segel v stroj, kjer ga je po prstih udaril otepalni valj, ker se je zaradi vztrajnosti še vedno vrtel. Delavcu je prste desne roke težje poškodovalo.

Glavni vzrok za nesrečo je bil v tem, da je bila iz stroja odstranjena blokovna naprava, ki preprečuje odpiranje zaščitnega pokrova, dokler se otepalni valj ne ustavi. Ravno tako pa tudi delavec ni upošteval navodila, ki pravi, da je prepo-vedano segati v stroj dokler se ta popolnoma ne ustavi.

Padec na mokrih tleh

Dolenc Ivan, zaposlen v TOZD Tkalnica, se je poškodoval na poti v pisarno. Na mokrih tleh mu je spodrsnilo, pri tem je padel in si zvil levo nogo.

Med obratovanjem stroja je segel z roko v nevarno območje

Krnik Jože, zaposlen v TOZD Tkalnica, se je poškodoval pri pregledu tkalskega stroja. Po sredincu desne roke, ga je udaril vzvod menjalnega mehanizma.

PREGLED NEZGOD PRI DELU V LETU 1981

V letu 1981 se je pripetilo v BPT Tržič skupno 33 nezgod, ki so zahtevale 487,5 izgubljenih dni.

Od tega je bilo 28 nezgod pri delu in 5 nezgod na poti na delo oziroma iz dela. Iz tabele I. je razvidno, da so nezgode

pri delu zahtevale 377,5 izgubljenih dni, nezgode na poti na delo oziroma iz dela pa 110 izgubljenih dni.

TABELA I.

TABELA I.					NEZGODE PRI DELU			NEZGODE NA POTI NA DELO IN IZ DELA			SKUPAJ	
TOZD	št. zaposl.	št. nezg.	št. izg. dni	povp. dob. bol.	št. nezg.	št. izg. dni	povp. dob. bol.	št. nezg.	št. izg. dni	povpr. dob. bol.		
Tkalnica	365	15	133,5	8,9	1	6	6	16	139,5	8,7		
Predilnica	232	2	44	22	2	48	24	4	92	2		
Oplemenit.	91	4	129	32,3	—	—	—	4	129	4		
Konfekcija	199	5	46	9,2	—	—	—	5	46	9,2		
DSSS	307	2	25	12,5	2	56	28	4	81	20,3		
Skupaj	1194	28	377,5	13,5	5	110	22	33	487,5	14,8		

TABELA II.

PREGLED NEZGOD OD LETA 1970 DALJE

Leto	Število zaposlenih	Število nezgod pri delu	Število nezgod na 100 zaposlenih
1970	1411	87	6,17
1971	1320	75	5,68
1972	1315	73	5,55
1973	1311	66	5
1974	1306	47	3,6
1975	1288	56	4,35
1976	1261	52	4,12
1977	1272	45	3,54
1978	1269	47	3,7
1979	1224	43	3,51
1980	1218	41	3,37
1981	1194	28	2,35

V TOZD Tkalnica, Oplemenitilnica in Predilnica, so se pripetile tri težje nezgode, (v vsaki TOZD pa ena) ki so zahtevale daljše zdravljenje. Ostale nezgode pa so bile lažjega značaja (vbodi, urezi itd.).

V povprečju je zahtevala vsaka nezgoda pri delu po 13,5 izgubljenih dni. Pogostost nezgod pa znaša 2,35 nezgod na 100 zaposlenih.

V tabeli II. je pregled nezgod od leta 1970 dalje. Vidimo, da število nezgod veskozi rahlo upada, kar je prav gotovo rezultat timskega dela na tem področju. Ne smemo pa biti s tem zadovoljni, temveč se moramo vsi skupaj potruditi, da bi število nezgod še bolj zmanjšali zlasti pa odpravili težje nezgode.

B. S.

ZAHVALE

Ob odhodu v invalidski pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Tkalnica — oddelek navijalnice za izrečene želje ob odhodu iz DO.

Ob tej priliki želim celotnemu kolektivu srečno in uspešno novo leto 1982.

Peršin Pavla

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Tkalnica — oddelek navijalnice za dragoceno darilo in izrečene želje ob odhodu iz DO.

Rozman Marija

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem in sodelavkam pregledovalnice in tkalnice zahvaljujem za lepo darilo in iskazano pozornost.

V novem letu 1982 pa jim želim še mnogo delovnih uspehov ter osebne sreče.

Pernuš Marija

Ob 60-letnici in odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem oddelka mikalnikov in čistilnice, mojstrom in vodstvu TOZD Predilnica za iskazano pozornost.

Zupan Andrej

Prav lepo se zahvaljujem za obisk in darilo.

Človeku je zelo lepo pri duši ko vidi, da ni čisto pozabljen. Želim vam še mnogo uspeha in vas lepo pozdravljam.

Ahačič Rudolf
upokojenec BPT

FOTO VEST

Zadnja skupina sodelavcev, ki so se upokojili, je imela pri direktorju razgovor ob odhodu iz delovne organizacije zadnje dni lanskega leta. Po uvodnih besedah tov. Tomazina, ki se je med drugim zahvalil za delo in trud, ki so ga kot delavci BPT vlagali ob vsakodnevnem opravljanju svojih delovnih dolžnosti je sledil sproščen in prijeten razgovor. Upokojili so se:

Bodlaj Alojz, Tišlar Janko, Peršin Pavla, Žagar Stanislava, Srečnik Ivana, Hladnik Francka, Šoštaršič Vilijem, Zupan Andrej, Rozman Marija.

PLAN DEŽURNIH TRGOVIN V LETU 1982

z. št.	Seznam dežurnih trgovin	JANUAR				FEBRUAR				MAREC				APRIL				MAJ				JUNIJ				JULIJ				AVGUST				SEPTEMBER				OKTOBER				NOVEMBER				DECEMBER					
		9	16	23	30	6	13	20	27	6	13	20	27	3	10	17	24	26	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	21	24	31	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11
1	MERCATOR DETELJICA																																																		
2	MERCATOR BISTRICA 14																																																		
3	ABC BISTRICA																																																		
4	MERCATOR CANKARJEVA 1																																																		
5	MERCATOR TRG SVOBODE 27																																																		
6	MERCATOR TRG SVOBODE 21																																																		
7	MERCATOR TRG SVOBODE 16																																																		
8	ŽVILA-LIPA KOROŠKA 3																																																		
9	MERCATOR JLA 6																																																		
10	KŽK TRG SVOBODE 16																																																		
11	MERCATOR RAVNE 9																																																		
12	MERCATOR PRISTAVA																																																		
13	MERCATOR KRIŽE																																																		

NOVOSTI NA POLICAH TRŽIŠKE KNJIŽNICE

Johannes Mario Simmel:
PRIZNAM VSE

Po poteh pustolovskega sveta, skozi blišč in skušnjave filmskega vrveža vodi usoda v tem romanu pisatelja Chandlerja, ki po nebrzdanim življenju, po slepariji in zločinu spet najde pot do samega sebe, do svojega resničnega in dobrega bistva.

James Elroy Chandler je uspešen ameriški avtor, ki je napisal scenarije za mnoge dobre filme v Hollywoodu. Zdaj piše nov scenarij v Nemčiji. Spletke grozijo njegovemu sodelovanju in dogovoru s producentom. Tudi njegov zakon je skrhan. In sredi vseh teh tegob zve, da je neozdravljivo bolan. Živel naj bi le še eno leto. ...

In kako bo to leto preživel, nam opisuje Johannes Mario Simmel v tem napetem romanu. Slika nam filmski svet, njegovo dramatik in usodnost.

Hans Hellmut KIRST:
RAZPRODAJA HEROJEV

Hans Hellmut Kirst je (predstavnik) pisatelj generacije, ki je doživela drugo svetovno vojno. Velika morija mu je vtisnila svoj pečat, in njegova večna tema je vojna. Vojna s svojim dogajanjem — čeprav tokrat ne neposredno na bojišču — igra tudi v romanu RAZPRODAJA HEROJEV veliko vlogo. Kirst je s tem romanom zaokrožil oficirsko trilogijo, ki jo je začel z Nočjo generalov in Tovarno oficirjev.

Leta 1944, ko je jasno kam plove Hitlerjev reich, ko se fuderjeve fronte podirajo in ta bavarski barbar žrtvuje še poslednje milijone ljudi na grmadi svoje krvoločnosti, poveljuje brezobzirni pa po svoje genialni pruski polkovnik Viktor von Verweiser v taborišču čisto posebne vrste. V Kampfentalu na Bavarskem namreč njegovi častniki in podčastniki urijo vojake za posebne naloge in ob koncu tudi za Hitlerjevo poslednjo veliko ofenzivo na zahodu: v Ardenih. Nekaj izbrancev okrog tega polkovnika živi brezskrbno sredi vojne vihre, uživa v poje-dinah in poskuša pozabiti na bližnji konec — ali pa celo veruje v fuderja.

Toda sredi te družine je tudi desetnik Singer, podoba Tila Eulenspiegla, vojaka bistrice glave, ki marsikateremu na-

cističnemu podrepniku zamešani — ob pomoči poročnika Kerstena, svojega nenavadnega prijatelja, ki se pravzaprav ne zaveda, kaj s svojo »soldaško« načelnostjo in trmoglavostjo počne ...

Na svoj način skušata razdobliti ta čudni svet šolskega taborišča, v katerem vladajo zakoni, ki jih je postavil polkovnik von Verweiser.

Kirst je naslikal živahno podobo vojaškega taborišča, kjer včasih kar na priostren način doživljamo vso grozo tistih dni in takratnega sveta. Roman nas pretrese. Tragedija in humor se prepletata tesno drug ob drugem.

Toni MORRISON
SALOMONOVA PESEM

Ameriška črna pisateljica Toni Morrison je s SALOMONOVO PESMIJO navdušila tako kritike kot najširše plasti bralcev. Ko se štrne te duhovite in zabavne, a hkrati globoke pripovedi končno razmotajo, imamo pred sabo družinsko sago, pa ne take, kakršnih poznamo že vse polno, temveč črnsko.

Glavni značilnosti pripovedi sta čudaštvo značajev in praznoverstvo, ki skupaj ustvarjata vtis nenavadnega, črnskega surrealizma. Težko je na kratko opisati vso učinkovitost in moč te prepletene in zapletene pripovedi, a nekaj je povsem jasno: bralec, ki se bo prepustil reki bizarnih pripovednih obsedenosti, bo nagrajen ne samo z estetskimi užitki, ampak tudi z globokim pogledom v ameriške rasne probleme.

PIEKALKIEWICZ, J.:
DOLGA ROKA IZRAELA

Avtor Janusz Piekalkiewicz je slovenskim bralcem že znan po delu Vohuni, agenti, vojaki. Tudi knjiga DOLGA ROKA IZRAELA se bere kot roman: pravzaprav je v njej toliko romanov, kolikor je poglavij v knjigi. Opisuje zgodovino ene najbolj organiziranih varnostnih služb na svetu, kateri se ima Izrael celo zahvaliti za nastanek svoje države. Nekatere njene akcije — prva je postavljena v antični čas boja proti Rimljanom — so še posebej znane, na primer ugrabitev vojnega zločinca Eichmanna v Argentini ali »najdaljši napad komandosov« na letališču v Entebbeju. Manj nam je bilo

doslej poznanega, kaj se je dogajalo med drugo svetovno vojno. Ko boste prebrali to knjigo, vam bo marsikaj bolj jasno o izjemni problematiki židovskega naroda, razumeli boste njihov način mišljenja in delovanja.

Pisec se je kar najbolj potrudil, da bi bil objektivni tako do Izraelcev kot do Arabcev. Knjiga je bogato ilustrirana, zaradi tega je njena vrednost še večja, hkrati pa je ravno v sedanjem dogajanju po svetu tako pomembna, da se naglo prebija med evropske uspešnice.

Ferdo GODINA:
**KO SO CVETELE
MARELICE**

Ferdo Godina se je v tej svoji najnovejši zgodbi spoprijel s povsem novim partizansko snovjo, ki je doslej ni upodobil v knjigi še noben slovenski pisatelj. Popisuje doživljanja in čutenje noseče partizanke, ki pride iz gozdov rodit v okupirano Ljubljano. Pisatelj spretno spremlja junakinjo na tej tvegani poti mimo vseh zased in pasti, v strahu in veselju. Partizanka rodi sina. A ker je vojna, mora nazaj v boj, otrok pa ostane kot mnogi drugi mali ilegalčki v zasedenem mestu. Osvoboditev spet združi mater in sina.

Živahno in doživeto napisan roman nam poleg osnovnega dogajanja prikazuje še življenje v okupirani Ljubljani, obenem pa je tudi leposlovni zapis o tovarišici Ziharlovi — »mami« Ljubljanskih ilegalčkov.

France NOVAK:
**POSLOVNI IN
URADOVALNI JEZIK**

Knjižica Poslovni in uradovni jezik je prispevek za izboljšanje jezika v gospodarskih organizacijah, ustanovah, družbenopolitičnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, društvih in drugod, skratka povsod tam, kjer gre za poslovanje in uradovanje. Uporabniku bo pomagala razumevati jezikovne pojave, svetovala mu bo pri uporabi jezika in ga navajala na samostojno razmišljanje o jeziku.

Področje na katerem se uporablja poslovni in uradovni jezik, je ne samo obsežno, temveč tudi svojevrstno. Ta svojevrstnost določa, kakšna slovenščina se na njem uporablja in kako.

Vendar to delo ni samo sebi zadostno. Opozarja na številne posebnosti in probleme poslovnega in uradovnega jezika, toda jezikovnega sistema ne popisuje. Zato bo delo doseglo svoj namen le ob souporabi drugih jezikovnih priročnikov, predvsem slovnice, slovarja in pravopisa.

Gabriel Garcia MARQUEZ:
PATRIARHOVA JESEN

Po sto letih samote in Polkovniku je Patriarhova jesen še eno veliko Marquezovo delo, prevedeno v slovenščino. V tem romanu, ki ga je avtor pisal sedem let, se pred nami razgrne nadrobno izrisana freska ene izmed mnogih južnoameriških diktatur. Življenjska jesen starega »patriarha«, nepismenega uzurpatorja, obdanega s konkubinami, podrepniki, kimavci, svetohlinci in le redkimi prijatelji, se izteče v neizogibni nič, med tem mučnim iztekanjem, ki je v bistvu en sam njegov notranji monolog, pa smo priča delovanju grozljivih sil, ovadustva, krutosti, pohlepa, strahu pred oblastjo in želje po oblasti, sle po vsakršnih užitkih in zagatnosti izsiljenega uživanja. Sanjskogroteskne duševne in dejanske pustolovščine v spominjanju ostarelega tirana, polnega preganjavic in bistrovidnih sumničenj, se sproti sprevrčajo, tako da se nam njegova vsemogočnost izkazuje kot popolna nemoč in njegova državniška pomembnost kot človeško pretresljiva gluha samota.

Anica ZIDAR:
**ZAČUTILA SEM TVOJO
LJUBEZEN**

Povest je nanizanka zgodb o ljudeh z vasi; med seboj se prepletajo in dopolnjujejo. To je zgodba o stari Jeri, ki se je hči sramuje; o kmečkem fantu Mihju, ki je začutil, da zemlja ni le njiva, ampak tudi kmetova ljubezen, vez prednikov in potomcev; to je zgodba o duševno prizadetem Rudiju, o njegovih nedorasli otroški naravi, o nedoumljivi zmedenosti divjaka, v katero pa včasih zaide prta; ena neznost; to je zgodba o Tonku in Anici, ko sta komaj začela živeti, pa je druga svetovna vojna uničila njune cilje. Prepletajo se še druge zgodbe in drobci iz življenja ljudi. Ti drobci niso vedno lepi, tudi trpki so. Toda misel v ljudeh je kljub temu ponavadi jasna, zaprta v nov čas, prežeta z upanjem in hrepenenjem, ves čas pa se oklepa zemlje. Leži jim na srcu, kot je rekel stric Tonk:

»Naši pradedje in dedje so leta in leta živeli v boju z naravo. Spreminjali so deželico in ustvarjali rodovitno zemljo. Tega ne smemo zavreči. Vsaka ped zemlje mora biti dragocena. Prihajajo novi rodovi ...«

Naslov povesti je simboličen. Vanj je vgrajena ljubezen do zemlje in prek nje ljubezen in nagnjenja med ljudmi; in to med ljudmi s širokim srcem.

NAŠE MAMICE

Hamulič Dursuma, rodila 8. 6. 1981 deklico, Delič Sa-feta, rodila 5. 8. 1981 dečka, Božič Jela, rodila 8. 9. 1981 dečka, Matič Milka, rodila 18. 10. 1981 dečka, Mlade-novič Sladjana, rodila 23. 10. 1981 deklico, Eler Zdenka, rodila 25. 10. 1981 deklico, Horvat Majda, rodila 13. 11. 1981 deklico.

KADROVSKE VESTI

V mesecu decembru so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

TOZD Konfekcija
Dolinšek Nataša
Zavrl Irena

DSSS

Ahačič Blaž
Zagmajster Roman

V istem času so iz delovne organizacije odšli naslednji delavci:

V pokoj

Rozman Marija
Zupan Andrej
Šoštarč Vili

Po lastni izjavi

Henda Senada
Sokolovič Josip

Invalidska upokožitev

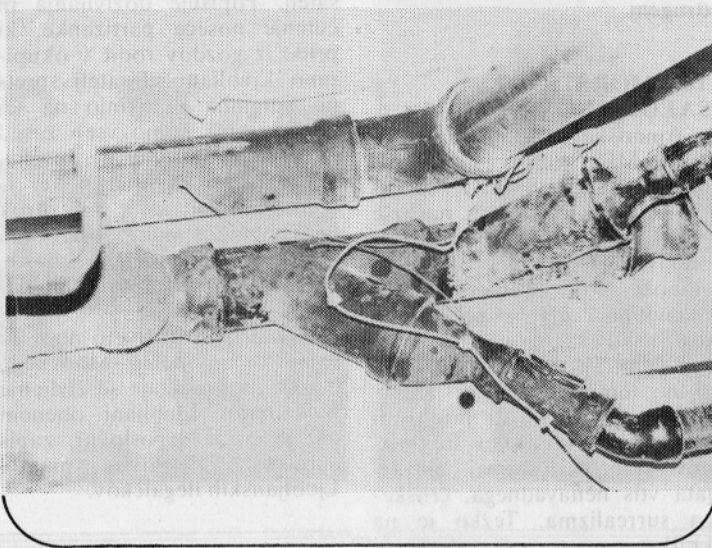
Tišlar Janko
Bodlaj Alojz

Disciplinska izključitev

Tučič Jasmina

V mesecu novembru so se pričela dela vezana na adaptacijo stanovanjske zgradbe na Blejski 13. Dela potekajo po programu. Na slikah pa je videti odtočne, cevi, zgrajene stene za sanitarne prostore. Več o adaptaciji v naslednji številki.

IZŽREBANI REŠEVALCI

V uredništvo smo prejeli 43 rešitev, od tega je bilo napačno rešenih 16. Izmed pravih smo z žrebom določili naslednje dobitnike nagrad:

1. nagrado 120,00 din prejme **Maček-Jančič Majda** DSSS, 2. nagrado 100,00 din prejme **Petrovič Marija** TOZD Konfekcija, 3. nagrado 90,00 din prejme **Valjavec Heda** upoko-jenka, 4. nagrado 80,00 din prejme **Rožič Irena** DSSS, 5. nagrado 70,00 din prejme **Meglič Valentina** DSSS, 6. nagrado 60,00 din prejme **Mohorko Marija** DSSS, 7. nagrado 50,00 din prejme **Radon Matija** VEO, 8. nagrado 40,00 din prejme **Pajntar Slavko** upoko-jenec, 9. nagrado 30,00 din prejme **Zaletel Cveto** TOZD Predilnica, 10. nagrado 20,00 din prejme **Radošević Ružica** TOZD Tkalnica.

Ker je križanka reševalcem povzročila nekaj težav objavljamo pravilno rešitev:

zima, psevdonim, edikt, vandot, eol, mikroner, sneg, črički, ano, mama, s, n, i, lakota, kamera, nos, raška, križaj, niagara, gita, empire, ej, janja, rtanj, ce, če, raketar, roe, pa, l, ovira, nr, evian, opne, zofa, trojak, io, tap, jalta, solarij, kapa, ikre, ake, ei, tip, gb, ra, ib, nad, n, r, atc, ines, ui, ilija, u, epitaf, aero, trust, v, a, soča, oskar, usa, em, obara, p, pn, noč, kb, glumač, slalom, r, e, edini, angelika, t, citati, š, nasa, ada, tf, a, aga, anam, norme, stol, aa, cian, u, c, d, oni, slanik, triglav, sitar, nica, rai, vol, ajmar, loj, ss, oko, dobro, kes, aa, iranec, k, vs, nebo, kuralt, ningpo, eva, o, kolosalna, ora, ga, or, rn, limb, tt, ai, ovalno, freske, em, el, shod, ok, i, pa, n, omo, teol, brioni, tre, ivo, ivar, o, m, c, km, nato, poanta, n, j, žk, kako, atos, rac, va, m, ina, ernani, i, asir, teta, ra, koš, lo, rakun, ivo, o, kita, k, i, vsem, sodelavcem, uredništvo

Opilki

TRGOVINA

Na začetku slehernega leta moramo čimveč kam izvoziti.

Da bomo lahko proti koncu leta imeli od kod kaj — uvoziti ...

MODROSTI

V knjigah iz starih časov so zapisane same modre reči.

Nič čudnega ...

V starih časih neumni še niso znali pisati ...

PROPAGANDA

Pravijo, da se dobro blago samo hvali.

Zdaj vsaj vemo, čemu toliko ekonomske propagande ...

DIMNIKARJI

Nekoč so dimnikarji pri-našali srečo.

Zdaj pa prinašajo samo — račune ...

ČAS

Že dolgo časa se prekljamo o tem, kakšen delovni čas naj bi uvedli: zimskega ali letnega. Najbolje bi se še zmerom kazalo držati osemurnega.

Ko bi, seveda, teh osem ur tudi zares delali ...

VOJAKI NAM PIŠEJO

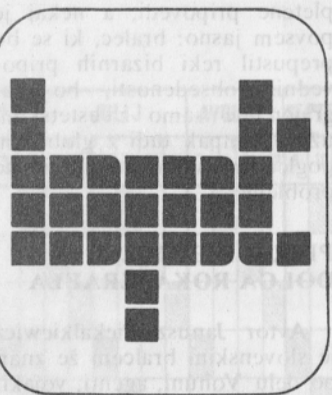
Iz Čapljin se je oglasil naš sodelavec Torkar Lado, ki tam služi vojaški rok. Pozdravlja vse člane kolektiva ter želi obilo uspeha pri delu.

Lado, hvala za razglednico s pozdravi. Upam, da se boš še oglasil ter kaj več napisal o delu in življenju v JLA. Da boš lahko spremljal dogajanja v BPT ti bomo pošiljali naše glasilo.

Urednik

ČESTITKA

Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih iz Kranja želi vsem članom kolektiva srečno novo leto.

»Tržiški tekstile« — glasilo delovne organizacije BPT Tržič — Ureja uredniški odbor: predsednik Lauseger Vili, člani Anderle Libor, Perko Vili, Kraševac Ana, Cerar Franc, Kogoj Meta, Janc Anica, Torkar Marija, Eler Zdenka, Stritih Zdenko. Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez. — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290, telefon 50-571 int. 204 — Tisk TK Gorenjski tisk Kranj v 5000 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33-72, prosto plačila prometnega davka.